

BIBLIOTEQUES

Núvol

Irene Prades Ginovart

Directora de la biblioteca Marcel·lí
Domingo

Durant la inauguració de l'exposició que porta per títol *El atlas de Borges*, que s'ha pogut contemplar aquesta tardor a la biblioteca Jaume Fuster de Barcelona, la seua vídua, Maria Kodama, assegurava que, si no hagués sigut per la seua ceguesa, el genial escriptor hauria estat un aventurer perquè es tractava d'un home que no tenia temor a res, que es divertia moltíssim i li agradava l'acció. Probablement, Maria Kodama desconeixia en el moment de fer aquestes declaracions precisament en una biblioteca que aquestes paraules podien resultar metafòriques o que amb elles es podria teixir un enigmàtic joc conceptual sobre el present i futur de les biblioteques.

Desconec quines van ser les experiències de Borges com a viatger impenitent que era en un país com Finlàndia, de la mateixa manera que tampoc sóc capaç d'imaginar la cara que posaria si conegués que a la biblioteca 10 de Helsinki es pot llegir en una hamaca, fer negocis, cosir a màquina, ballar, digitalitzar formats en desús (VHS), tocar la guitarra o fer la migdiada, fruit, entre d'altres coses, del tarannà del seu director, que considera la biblioteca cada vegada més allunyada de la idea d'església en el sentit de silenci i espai passiu i molt més a prop de la idea d'aventura. Mira tu per on, com el propi Borges.

També viatja, en aquest cas a través del temps, la biblioteca de Girona com a equipament innovador especialitzat en la cultura jueva a més d'altres temàtiques com la cuina, les arts escèniques o la salut mental. Clar que aquests edificis

tan moderns ens ofereixen moltes possibilitats, però resulta difícil no ja només per als propis usuaris, sinó també per als investigadors trobar relíquies arqueològiques en paper com quan es va ensopegar amb una comèdia de Lope de Vega (*Mujeres y criados*) que portava segles desapareguda i que estava on havia d'estar, en una biblioteca, on també es va localitzar la troballa d'una partitura de Vincenzo Bellini, compositor italià del segle XIX. Les biblioteques modernes ens poden oferir sorpreses en forma d'activitats originals que acullen, però difícilment trobarem manuscrits plens de pols i oblit. Podem contemplar, això sí, petites joies com a miniatures o llibres molt antics en exposicions com la que actualment alberga la biblioteca Marcel·lí Domingo de Tortosa. Probablement tampoc no cal. La biblioteca de l'actualitat acull qualsevol disciplina que guardi relació amb el món de la cultura, però ja no és només un arxiu.

Que el futur de les biblioteques serà digital o no serà em sembla a mi un maximalisme d'aquells que es diuen per quedar bé o per passar a la història perquè una biblioteca sense llibres semblaria una casa sense habitar, però vaja, que no només de llibres viu l'ésser humà crec que és cada vegada més evident en parlar de biblioteques. L'usuari educat entre bytes trobarà resposta a les seues demandes, però cal anar més enllà de la contrasenya wifi gratuïta o dels e-books, i les activitats, cal plantejar-les com a espai de trobada, intercanvi cultural, diversitat cultural i socialització. Fantàstic l'enfocament que tenia Doris Les-

sing al voltant de la biblioteca quan assegurava que és la institució més democràtica que existeix perquè ningú ens pot dir què, quan i com llegir. El que passa és que ja no n'estic tan segura d'aquesta afirmació. Des de fa 100 anys l'accés a les seues sales ha estat lliure i gratuït. I a partir d'ara? Evidentment, les biblioteques estan ja al núvol, però amb la proposta de fer pagar per llegir probablement passaran a un altre núvol molt més gris.

No sabem què pensaria Borges del viatge cap al futur en el que ja fa un temps es van endinsar les biblioteques, tot i que com a home intrèpid i agosarat penso que ho aprovaria, ni tampocquina seria la seua reacció en assabentar-se'n del viratge que significa el canón. En aquest cas, probablement es taparia les orelles per no veure-ho. O més senzill que tot això. Sense cap pretensió de jugar amb les paraules per part meua, pensaria que es tracta d'un miratge com en algun dels seus contes.

Fa un parell d'anys, uns investigadors argentins van descobrir un manuscrit inèdit de l'autor de *Ficciones* a l'hemeroteca de la Biblioteca Nacional d'aquell país que significava un final diferent per al conte *Tema del traïdor y del héroe*. Res és per a sempre i res està escrit, però, probablement, com Borges va fer, els bibliotecaris haurem de deixar pistes i petjades de cara al futur. Per si de cas.